

ՏԱՂ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՐ

Անճառին տաճար, Բանին հաշտարար,
Գերագոյն զըտար Մարիամ, Դու յերկնից գովեալ:
Երգեն սերովբէք, Զարմանան քրովբէք [Փրկէդ:
Էրանեալ սուրբ Կոյս Մարիամ, Ընտրեալդ ի
Թագրդ պարծանաց, Ժառանգդ աւետեաց,
Իսկուհի մաքուր Մարիամ, Լուսածին աննման:
Խորան խնդալի, Ծառ նարնջենի,
Կաքհաւ քաղցրախօս Մարիամ, Հաւիկ սխրալի:
Զայն քո քաղցր երգի, Ղամպար բաղձալի
ձրագ լուսատու Մարիամ, Մըթան գիշերի:
Յանթառամ ծաղիկ, Նոր գարնան փթթիկ,

Շող արեգական Մարիամ, Ոսկեխնծորիկ:
Զըկայ քեզ նման, Պտուղ գովելի,
Զուր պարզ և մաքուր Մարիամ, Ռետին քաղցրալի:
Սէտէֆ ի ծովի, Վանիչ մարգարտի,
Տաճար լուսակիր Մարիամ, Բաբունոյն փրկի:
Յօղ գարնանային, Իիսեալ ոսկովին, [Կերին:
Փափաքեալ ցանկամ Մարիամ, Քո ճոխ պատ:
Ինձ մեղաւորիս, աստուածապա[շտ]իս,
Տիրաբար գտար Մարիամ, այգ առ[աւ]օտ ինձ:
Պաղատեա՛ վասն իմ որդիդ Միածին
Վերաբերեա՛ զիս Մարիամ, ի յաջակողմին:



ՏԱՂ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՐ

(Ի ԳՐԻԳՈՐԻՍԷ ԱՂԹԱՄԱՐՅՈՅՑՈՅՑ՝)

Անեղին տաճար — Բանին բարերար — Գովեալ Տիրամայր
Դու ամէն լեզուէ՛ (է՛) Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Երգեաց Գաբրիէլ — Զանեղն Մանուէլ — Էացաւ ի քէն Տիրամայր
Ընկալաւ մարմին (է՛) Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Թագաւորին մայր — Ժառանգորդ եղար — Ի քո Միածնէն հայցեա(յ) Տիրամայր՛
Լոյս ի մեզ ծագէ Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Խընամօք խնամէ՛ — Ծածկութիւն ծածկէ՛ — Կեցո՛ ի չարէ Տիրամայր,
Հովանաւորէ՛ Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Զայնիւրդ ձայնէ՛ — Ղամբարմամբ վառէ՛ — Ճգնութեամբ պահէ Տիրամայր,
Մեզ առաջնորդէ՛ Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Յորժամ գաս յերկնէ — Նըստեալ դատ առնէ — Շնորհօք գմեզ քաւէ՛ Տիրամայր՛,
Որպէս վայելէ՛ Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Զարն ի մէջ մերժէ — Պատուեալ պըսակէ՛ — Զահ լուսոյ վառէ՛ Տիրամայր՛,
Ռահ որ յերկնս է, Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Սոսկալի սրովբէ — Վէհ քան զքրովբէ — Տօնողացս օգնէ՛, Տիրամայր՛,
Բամիցըս լըսէ՛, Տիրամայր որ զԱստուած ծընար:
Յաւ հօգուոյս ցըրէ — Իիծեալ հրահուսէ — Փրկեա՛ ի վտանկէ, Տիրամայր,
Քեզ փառք ի յերկրէ, Տիրամայր, որ զԱստուած ծընար:
Ով եղանակէ — ԶԳրիգորիսն՝ յիշէ — ԶՓոխարէնն առցէ հատուցումն
Նա ի Քրիստոսէ. Տիրամայր որ զԱստուած ծընար:

Հր. Հ. ԵՂԻՍ ՓԵՅԻՆԵԱՆ

1. Այս Բ. տաղը կը հրատարակենք վանքիս թիւ 1330 նորարգիր տաղարանէն. գրուած 1653 (1663)
2. 1690ին գրուած օրինակին համեմատ, վերջին տան մէջ փոխանակ «ԶԳրիգորիս»-ը գրուած է «ԶԱր-
տանըս յիշէ», որ այս տաղարանին օրինակողն է. հմտ. յիշատակարանը զոր յետոյ պիտի հրատարակենք
հետաքրքրական տեղեկութեանց համար:

ՀԱՄԵՐԳ ՄԵՌԵԼԱԿԱՆ

Ես կ'ոգեկոչեմ բոլոր անոնց մաքը՝ որոնց այս տիեզերքին մէջ շիրիմ
մ'իսկ չունեցան, և որոնց ինկան եաթաղաններու հարուածին տակ՝ ցեղի մը՝
որ ամենէն անասնականն է ու բիրտը այս հակալական երկրագունտին հրաշա-
փառ ներդաշնակութեան և հոյակապ գեղեցկութեան մէջ:

Խոր, հեթամոսական լայնածաւալ իրիկում.
Արեւմ հեռում տակաւ առ տակաւ իր ոսկի սրտիմ. քոսորագոյն արիւմը կը ժայթքէ երկիմքմե-
րու միապաղաղ մեռելութեամ, ու վախկոտ շողեր ամսահմամ տրտմութեամբ առլցում՝ կ'երկմամ
աստղերու ամզըշիրիմեան մաւ'յլ երազամքներում.
Ապրելեան ահաբեկիչ, մազկռիմ տուայտամքներ կը փոթորկեն ամհումութիւնը ամջըպետիմ,
ու Ատելութիւնը և հեթամոս Մարդասպանութիւնը կարմիր և կարծում պատմութեանը մետած իրեմց
թիկմեղ ուսերում՝ արիւմոտ ակռամքով կը պատուեն կապոյտիմ խաղաղութիւնը՝ շերտ առ շերտ.
Ապրելեան դժոխածիմ, քիմախմղիր և արիւմարբու հրէշներ լերկ և պժգալի իրեմց գլուխները
կը ցցեն հողիմ խաւարապատ ճեղքուածքներէմ, ու զազիր շրթումքներով կը ջամամ լգել յոգմած և
ամհոգ մամուկներու քումը՝ որ կը հոսի խաղաղ ու երջանիկ միապաղաղ կամաչի մը մայրութեամբ
վրայ.
Աչքեր, արիւմով և դաշոյնի փայտատակումներով լեցում՝ կը սեւեռուին մարգերում մէջ ազատ-
օրէմ երազող եթերայիմ կոյսերու ապրելու շքեղութեամբ ու գեղեցկութեամբ վրայ.
Ու յամկարծ, հիւսիսէմ միմչեւ հարաւ, ու Արեւելքէմ միմչեւ Արեւմուտք, մոլեգմօրէմ, ամսամծ
պողթկումներու խուլ ու մոլեկամ պայթումը կը լսուի համայնակով ամպրոպիմ.
Մարսափմ ու Վիշտը դեռ եղբայրացած դեռ ամերեւութօրէմ ամբացատրելի զգայնութիւններով՝
կը պլլուին կայծակներու գալարումներում, ու կ'երթան խելայեղօրէմ փշրուիլ կաղնիներու ամփոյթ
ու տիրական կեցումաճքիմ յամղիմամ, աղաղակելով յոգմած և ջախջախուած հեկեկամքներով «Մահ,
Մահ...»:
Ղեռ ու բլուր, դաշտ ու ամտառ կը հեւամ, կը կքիմ ամսովոր տիրականութեան մը հսկայական
թաթիմ տակ, ու իրեմց իրամները կը քսեն ալէծուփ խաւարիմ մեծղի թեւերում, որ կը բարձրաձայ
սիջցոյն մէջ, ու կ'երթայ զարմուիլ ամտեսամելի ապառաժեայ պալատներու երկաթէ տիտամեան
դռներում.
Ու դարձեալ կոյր ու ցմորամիտ արիւմարբութիւնը, իր բոցեղէմ մայրածքները սեւեռած հե-
ռաւոր տեսիլքներու հրէշականութեամ՝ կը կոթմի ամտէր և ամպաշտպան հիւղերու պատերում, ու
իր կուրծքիմ վայրագութիւնը կը ջրվէժէ ամդորրաւէտ ապրումիմ երջանկութեամ.
Բայց ո՛վ է սա մոճեստամէմ ամցմող գեղեցիկ և կապուտաչուի աստուածայիմ կոյսը, որ իր
ալէծուփ վարսերը յամծմած ամհօրէմ գողացող վայմասումներում՝ կը մայի սրտատոչոր տեսա-
րամներում, ու խեղդած իր կոյսի մարդկայիմ զգացումի սրբութիւնը՝ կը հեռամայ շտապով դէպ-ի
խաղաղաւէտ ափումքներ... Բայց ո՛վ սարսափ, ահա գալարում մը ամէնէ՛մ սոսկալի տարողութեամբ...
հողէմ կը բարձրաման ու կը շարժիմ զգայնութեան մը ամէնէ՛մ սոսկալի տարողութեամբ...
Ու դարձեալ, մոճերու կոթմած ստուերներու կոյտեր, իրեմց միմար և այլակերպ վիզերմ եր-
կըմցեցած, գրեթէ ճիւղաղայիմ սարսեցուցիչ արտայայտութիւններով, խոր և շշմեցուցիչ հոգեկան
զօրութեամբ տոգորում՝ լորցումքոտ շրթումքներով կ'աղաղակեն «Եւրոպա՛, Եւրոպա՛...»:
Կեցի՛ր, ո՛վ Եւրոպա, գեղեցկութեամ, ամմկարագրելի հոգեկան գոհիկ տգեղութեան ատրու-
շամ, կեցի՛ր, որ դիտեմք քու սպիտակ, քու բերեղամամ ինքնութիւնդ, ու զարշելի փոքրութիւնը
քու մարդասիրական զգացումներում, կեցի՛ր, որ դիտեմք դեղմութիւնը քու շրթումքներում, որոնցմէ
բողբոջի սպառնալիքի բառ մ'իսկ չելաւ մեր ամիմամալի, մեր սարսափելի հրկիզումիմ համար,
կեցի՛ր...
Ամոնց ձայնը կը մարի յամկարծ, ու յոգմած յամառութիւններով կը գլորին իրեմց հողա-
կոյտներու երկայնքիմ, և կատղած հրէշութեամբ կը խածմեն հողիմ տառապահոծ մայրութիւնը. կը
կծկուիմ իրարու քով, կը մայիմ իրարու խաւարչուտ ակմափոսներում, ու վախկոտ դիւրաբեկու-
թեւումներով կ'արտասուեն իրեմց մահում ցուրտ և ողբալի յաւիտեականութեամբ վրայ...